

מ.א. 164515, גיוס ינואר '50, התנדבתי לצה"ל. אז עוד לא היה גיוס חובה. 25% מחברה' שלנו התנדבו. אז היינו 4 חברה', אורי גרינבלט, דן קלביץ, מיקי ירושלמי ואני. התגייסנו ושלושתנו הגענו למחנה 21, אורי הלך לתותחנים ישר ושאלו אותנו אם אנחנו מוכנים להיות במודיעין. אמרנו אם זה מעניין אז אנחנו מוכנים ושאלנו מה יהיה תפקידנו. היא אמרה, להיות על הגבול כאן. לא ידענו, לא הבנו שום דבר, היינו צעירים ולא הלכנו ולא עברנו את בסיס המיון והקליטה ולאחר שהיינו 3 שבועות לניסיון החליטו שמקבלים אותנו וגייסו אותנו רק שלחו אותנו יום אחד לסרפנד קבלנו את המספרים האישיים. כלומר שלושה שבועות לפני המספר האישי, גם כן התנדבות, וככה גויסנו לצה"ל ולמעשה שרתתי את כל השרות הסדיר במחנה 21 (בית-ליד) כאן. כל בוקר נסעתי למחנה ועל פי רוב חזרתי בערב הביתה. אמרו, חייל של נייר. ובמשך היום, לא עבר יום שלא הייתה לנו התקלות עם המשמר הלאומי על-יד טול כרם, על-יד פראון, על-יד יפתח, על-יד ביר זיתא, כל האזור הזה כאן. אנחנו היינו סיירים אנחנו בעיקר רדפנו אחרי אלה שגנבו את חוטי הנחשת של הטלפונים הם הרי, הנחשת הזו, כל יום גנבו. גנבו גם מהיישובים בסביבה ואנחנו עשינו מארבים בשביל לתפוס את הגנבים. הכל העסק הזה נעשה בשת"פ לא עם הלגיון אלא עם המשמר-הלאומי. זה היו חברה' שהלכו כמו ערבים כלומר עם כפיה ועבאיה וכשאנחנו נפגשנו ירנו אחד על השני. זה מה שעשיתי במשך שנתיים והייתי אז החייל הכי קרבי של קבוץ מעברות אבל אסור היה לנו לספר. "חייל של נייר, משרדים, משרדניק" זה היה השרות אבל היה מעניין במודיעין בהחלט, וקבלנו דרגות, סמל ואחר-כך עברתי קורס סמל-סיירים ובמילואים עברתי קורס סיירי-אוויר. זה הקשר שלי לטיסה. במילואים הועברתי ישירות לחטיבה 37 שהיא חטיבת שריון אבל הייתי במפקדה כל הזמן. כלומר לא הייתי לוחם אבל הייתי כל הזמן עם מפקד החטיבה ועם הקמ"ן. בצורה זו הגעתי גם לסיני. אני אנסה ככה לקצר את העסק. היינו במילואים, נקראנו צו-8" לשלושה שבועות שבוע לפני שפרצה מלחמת קדש. לא ידענו על מה... שוחררנו, הגעתי הביתה, וכמו שהגעתי הביתה, מצאתי צו 8 לחזור בחזרה. פזרו את כל החטיבה עם החזרת ציוד, הכל, וקראו לנו בחזרה. ואז כבר הייתי סייר אווירי וקבלתי פקודה לטוס, מה זה סייר אווירי, אני הייתי צריך תמיד לסייר מעל כפרים של ירדנים. הייתי גם צלם אווירי. צלם אווירי, אז הייתה מצלמה שמשקלה 12 קילוגרם. מצלמים מפייפר ואסור לעשות צילומים אלקטרוניים כי זה מעוות את זווית הראיה. צריך לעשות צילומים אנכיים. למצלמה הזו קראו K20 אם זה אומר לך משהו. כבדה מאד ואיך מצלמים בפייפר? לפייפר יש שתי דלתות מצד ימין, אחת נפתחת למעלה אחת נפתחת למטה. אנחנו חגורים עם חגורה סביב הבטן, צריך לצאת מהחלון, למעשה הגוף כבר נמצא מתחת לגוף של הפייפר והמצלמה... פייפר זה די מטלטל ככה בדרך כלל יש רוח ומהירות הטיסה של הפייפר היא מגיעה בערך למאה... בין 190 ל-220, זה תלוי. עכשיו ככה, היות ובפייפר אפשר לפגוע גם ברובה ובאקדח אם הוא טס נמוך אז צריך להזהר לא להתגלות, אז עושים את זה כשיש עננים, מחפשים חור בעננים ואז מצלמים. באותו יום נשלחתי לדווח על תנועות הלגיון הערבי בקטע של שכם ורמאללה. ובאמת הייתה תנועה ערה מאד ואני מצלם, לא היו מכשירי קשר אז ולא היו מצנחים אז. זאתי הייתה הטיסה. ואני חוזר מהטיסה ורוצה לדווח מה שראיתי, אומר: "תעלה על הרכב, אנחנו נוסעים לסיני". אמרתי: "אבל רגע, אני רוצה", לא מעניין את אף אחד. אז גם זה היה שייך לאותה הסחה הגדולה. כי לא ידענו מאומה. אז העמיסו אותנו, אנחנו עלינו על זחל"מ. בזחל"מ היה מפקד החטיבה שזה היה גלינקא... על ידי הוא נהרג, וקצין המודיעין

יונה ירחי מבית השיטה והקצין מודיעין צעיר לגמרי, אני לא זוכר כבר מאיזה קבוץ, גם כן קיבוצניק, אני הייתי סמל הסיירים שם, אברהמלה' היה קשר באותה היחידה אברהם זונסקי (?). תעלו על הזחל"מ. אנחנו נסענו עם הזחל"מ לרכבת, העמיסו אותנו על הרכבת ואנחנו נסענו עם הרכבת קטע, לא זוכר איפה שירדנו שם ירדנו והמשכנו, בלי לישון, בלי שום דבר, קבלנו מנות-קרב, כל הזמן התקדמנו והגענו עד לאום-אל-כתף. שם חנינו. עכשיו, שמענו שם ירות, ידענו שחטיבה 7 נמצאת מעבר שני של אום-אל-כתף, קצין ה... לא יודע בדיוק מה היה תפקידו, של עזרא פורת מקבוץ מעברות אבל הוא היה שם בדרגה של רס"ן ועשה המון רעש. לזה היינו רגילים. בצד שני היה עוזי פורת מחט' 7, (הבן שלו), והתחיל קרב. קרב, המצרים ירו עלינו ואנחנו ירינו על המצרים. אנחנו זה לא כולל אותי... מסתבר שזה לא היו המצרים אלא זה הייתה חט' 37. הקרב המפורסם של אבא ובן למעשה אז ירו אחד על השני והפגיעות היו די טובות. אם אינני טועה היו 13 הרוגים ואנחנו הנחנו למידע שהיה לנו שהמצרים יושבים על התל והודיעו על סיור מוקדם ב-04:00 בבוקר. איפה ישננו? על-יד הזחל"מים. אבל היות והיה הזחל"מ של מפקד החטיבה, היה מלא נורא. אני הלכתי לישון על-יד זחל"מ שני ולא שמעתי בבוקר, לא התעוררתי כשיצאו. אז לא היה לו סמל סיירים. לקח קשר אחר במקום אברהמלה' והם יצאו לדרך ועלו על מוקש וכבר נפצעו ונפגעו ואחר-כך פתחו עליהם, מישהו, באש, אני לא יודע מי כי מצרים כבר לא היו שמה. כשהוא ניסה לנסוע רברס עלה על עוד מוקש וכולם נהרגו. כל מי שהיה בזחל"מ, נהרג. ואני לא יצאתי כי אני לא ישנתי במקום הזה.

לינה: איפה אברהמלה' היה?

אברהמלה' היה איפשהו על ידי ואני טוען שרינה הייתה כי אני זוכר, היא הייתה בחטיבה שלנו. (היא אומרת שלא הייתה במבצע קדש). יכול להיות שאני זוכר אותה בשלבים יותר מאוחרים. על כל פנים, שם שאלו אותי, אפרת צעק משהו, לעשות משהו, איך אתה מעיז לא לעשות מה שאומר מפקד בכיר צועק ככה... אמרתי: אני רגיל, הוא מ"מעברות", הוא צועק גם ב"מעברות. לא התרגשתי. אז ככה הלך מפקד החטיבה. זה מזל עיוור שאני לא עליתי על הזחל"מ הזה. זאת הייתה כל השתתפותי ב... אבל לעומת זאת, אחר-כך אנחנו משם הגענו לביר-גפגפה באחד הסיורים, ראינו את החדרים שהם עזבו אז המצרים ככה, היה עוד קפה על השולחן וכל הדברים האלה וכשהגענו לעזה, אברהמלה' ואני אמרנו בוא ניסע לעזה, לקח אותנו רכב צבאי עד לשפת-הים ומשפת-הים עד ליציאה של עזה. את כל הרחוב הראשי אברהמלה' ואני הלכנו לבד. שנינו היינו עם "עוזי". אף חייל לא נראה בשטח ולא הבנו בכלל שיש משהו. הלכנו איזה שעה וחצי דרך כל עזה. שני חיילים מילואימניקים ישראלים, ולא קרה שום דבר, שום דבר. זה עשינו על דעת עצמנו. אמרנו, בוא נראה קצת את עזה.

כהן: המזעזע ביותר ששכבו שמונה חיילים אחד ליד השני עם עיניים קשורות.

לינה: אולי הרגו אותם.

צבי: לא אולי.

לינה: זה חיילים ישראלים אולי.

צבי כהן: כן.

כהן: במסגרת הקורס לסיירי אוויר אנחנו גם עברנו בין השאר מבחן טיסה וקבלנו רישיון טיסה. אבל רק ביום. הוסמכתי לטייס פיפר, טייס יום בלבד. באחד התרגילים שלנו שדווקא היו הטייסים ה... הם היו הטייסים הם עשו

את מה שאסור לעשות, הם שיחקו משחק וזה נקרא בעברית פשוטה דוג פייט (dog fight) אתה מכיר את המשחק הזה?

יורם: לא, אבל אני משאר מה זה. זה נקרא מי זז ראשון. טסים אחד מול השני ויש חוק בכה"א שכל מטוס צריך לקחת 300 מ'.

לינה דר: כמו רולטה רוסית.

צבי כהן: כמו רולטה רוסית. הרולטה רוסית הפעם לא הצליחה והם עלו עלינו ומה שאנחנו ראינו רק שראשית כל נפלנו וראינו שהכנף השמאלית... והם נפלו על המקום, זה היה מעל משטרת בית ג'וברין. בקורס היו שמה גם יוסי בן שאול וגם עמוס סלע. הם ראו את הדבר הזה. היה אתנו עוד מטוס שלישי. אבל הסברתי קודם, לא היו מצנחים, לא היו אמצעי קשר שום דבר, אנחנו ראינו שהוא נופל, נתקע עם הראש בתוך האדמה, מתקפל. ידענו שזה הסוף, אנחנו ידענו שגם אנחנו זה הסוף שלנו. ואני אז הוצאתי את התמונה של חיותה עם שתי הבנות, אמרתי שלום להתראות, הספקתי כי לא נפלנו בסופו של דבר. אבל בנקודה מסוימת, היות ובית-ג'וברין היא הרבה יותר גבוהה, לגבי החוץ היא נקודה גבוהה, הוא תפס את המטוס, הוא אומר, בוא אנחנו עושים נחיתת אונס. כן, אבל הג'בלות האלה כאן, זה לא כל כך טוב הוא אומר אז בוא ננסה לראות אם אנחנו יכולים להשתלט על המטוס. הוא משך את הסטיק stick אחורה. כלום. שום דבר. לא מגיב, שום דבר. עכשיו תקשיב: אני סופר אחת, שתיים, שלוש ושנינו נעיף את הגוף שלנו לצד שמאל. העפנו את הגוף שלנו לצד שמאל והמטוס קיבל נטייה ואז הוא הבין שבצורה זו אפשר איכשהו לכוון את המטוס. עכשיו הוא אומר או-קיי (OK) אנחנו ננסה לנחות בתל-נוף כי זה היה הבסיס הקרוב ביותר אבל תל-נוף זה שדה גדול ואנחנו פייפר קטן כזה מסכן ואין אמצעים לקשור ואנחנו נשארים באוויר. והוא העלה את המנוע, בדרך כלל טסים במהירות של 3000 סיבובי-מנוע והמקסימום שיש במטוס 6000, הוא העלה את זה לפול (full), המטוס כולו ככה רעד והוא אומר: "שמע, אנחנו לא הולכים לנחות בתל-נוף, אולי אנחנו ננחת בחצור. כי היינו צריכים להגיע לרמלה, משם עלינו. בקיצור, כל סיבוב אחת, שתיים, שלוש ימינה, אחת, שתיים, שלוש שמאלה, למעלה לא הלך אבל בשטח נעשה כל הזמן יותר נמוך כי... ואנחנו רואים שאנחנו באוויר, OK, אנחנו נחזור לבסיס האם. מגיעים לבסיס האם לרמלה. בדיוק 45 דקות לקח מההתנגשות עד שהגענו לרמלה. ואנחנו באנו בכיוון הפוך. אנחנו ידענו שלא יכולים לעשות סיבוב והוא ככה מתקרב עם full פול מנוע. יוצאים החוצה, רואים אנשים מתחילים לרוץ החוצה, שם זה מסלול פשוט לגמרי, חול, זה היה פיקוד מרכז... (סוף קלטת).

הגענו למסלול ואנחנו פתחנו נמוך מאד עם מנוע, full מנוע זה עשה רעש גדול ואנחנו רואים שמתחילים לצאת מהמשרדים וכמו שרואים אותנו, אופס, עם הידיים יוצא אמבולנס ומכבי-אש. ועכשיו, הנקודה הקריטית, לגשת לנחיתה והוא עם הסטיק הצליח לרדת אבל לעלות הוא לא הצליח. נסע בפול מנוע ואנחנו ידענו שזה סוף הסיפור והוא אמר: "זהו זה" ושנינו ידענו שזה סוף ופתאום איזשהו חור באוויר, משהו כזה, שהעיף אותנו עם האף כלפי מעלה זה, הזנב, הגלגל האחורי חבט באדמה, קפצנו איזה שבע (7) קפיצות, נעצרנו ובאו אלינו, פתחו לנו את הדלת של ה... הוציאו אותנו וכשהעבירו אותנו מאחורי המטוס פתאום ראינו שאנחנו בלי זנב. אז אנחנו תפסנו את גודל האירוע. הכניסו אותנו למשרד, השקו אותנו בין. מזל-טוב. אמרתי, מה מזל-טוב, שני חברה' נהרגו, איזה שמחה? מה? אתם ניצלתם וכל מי שניצל מתאונה קטלנית, אנחנו חוגגים לו את האירוע הזה וזהו. עכשיו, אחר-כך הקימו ועדת חקירה וועדת חקירה פסקה באופן חד-משמעי שהמטוס הזה לא היה מסוגל לטוס אפילו דקה אחת. טסנו 45 דקות ממקום, מבית-ג'וברין עד לרמלה.

